

Punctum IV.

De restitutione fructuum beneficii propter neglectum
divinum officium.

640 I. Beneficiati, quamquam statim ac beneficium possident jure in re et pleno dominio, ad canonicas horas obligantur sub gravi peccato, tamen propter neglectum pensum non tenentur fructus restituere prioribus sex mensibus: cf. Later. V. sect. 9 § „Statuimus“ et S. Pius V. „*Ex proximo*“ anno 1571.

II. Dicunt tamen plures auctores (v. S. Alph. n. 144, 4 et l. 3 n. 674), eos non teneri ratione beneficii, quorum beneficii fructus tam tenues sint, ut tertiam partem mediocris sustentationis non adaequent. — Verum potest illis tunc imponi brevior pars canonicarum precum: quam si negligant, sicut reliqui ad restitutionem teneantur.

III. Obligatio restitutionis fructuum non existit, nisi propter omissionem divini officii ejusve partis graviter culpabilem; est autem obligatio pro singulis *horis* omissis.

IV. Quando praeter divinum officium alia onera beneficio adnexa sunt, solummodo pars quaedam pro divini officii recitatione atque pro restitutione ex neglecto officio computari debet.

Explicatio uberior. Ad I. 1. Ut clericus beneficiatus dicatur, debet habere beneficium ecclesiasticum stricte dictum, auctoritate Ecclesiae constitutum; attamen pensiones, quae a Guberniis in locum honorum ecclesiasticorum occupatorum quotannis clericis solvuntur, pro beneficiis computari debent, ut in simili quaestione dixi vol. I. n. 903.

Beneficium non est: 1) pensio saecularis: si vero pensio *ecclesiastica* clerico ut clerico datur, imponitur (cum eodem onere restitutionis) recitatio officii B. Mariae V.: v. S. Alph. l. 4 n. 138.

Beneficium non est: 2) praestimonium, quod datur in subsidium studiorum: verum considerandae sunt circumstantiae.

2. Quenam beneficii *possessio* requiratur et sufficiat, accuratius vide apud S. Alph. l. 3 (al. 4) n. 664.

641 Ad III. 1. Obligatio restituendi fructus respondententes omissioni adest ante omnem sententiam judicalem, ut patet tum ex thesi damnata vicesima Alex. VII., tum ex ipsa re, quia negligentes officium divinum fructus beneficii nunquam fecerunt *suos*: quare obligantur ad restitutionem ex possessione rei alienae.

2. Attamen haec restitutio *ut poena* imponitur: quare supponitur culpa theologica, eaque per se gravis. Determinavit autem S. Pius V. restitutionem sic, ut pro Matutino cum Laudibus *dimidia* pars fructuum unius diei, pro reliquis horis altera *dimidia* pars esset restituenda, pro una ex illis reliquis horis *sexta* pars: quam sextam partem Mazzotta (tom. I. tract. 2 disp. 1 q. 2 cap. 1 § 3 *Quaeres* 10) ita explicat, ut sit sexta pars *diurno* officio respondens, seu duodecima pars fructuum officio integro respondentium. Ex quo inferre licebit, pro omissione unius Nocturni festivi quartam partem dimidii, seu octavam partem fructuum unius diei restitui debere.

3. Quae restitutio fieri debet aut fabricae beneficii (ita ut in augendis agris etc. impendatur), aut fabricae propriae ecclesiae, aut quibuslibet

pauperibus: unde colligunt, posse etiam fieri restitutionem ita, ut sumatur summa restituenda pro stipendiis *consuetis* Missarum aliorumve suffragiorum pro levamine animarum purgantium. S. Alph. l. 3 n. 672.

Imo eleemosynae, quae post commissum peccatum neglecti divini officii datae sunt, etsi sine recordatione restitutionis faciendae, computari possunt propter uniuscujusque interpretativam intentionem prius satisfaciendi obligationi justitiae, quam merae misericordiae et liberalitatis.

Ad IV. In beneficio curato major pars pro *aliis* muneribus computari potest, atque eo major relativa, quo majora sunt reliqua onera, et quo minus est beneficium: (sc. tunc jam alia onera fere merentur omnes beneficii fructus). Quare pro diversis adjunctis sufficit, ut tertia vel quarta pars omnium fructuum pro recitatione divini officii computetur; imo si beneficium sat tenue est, et alia onera magna, etiam solum quinta vel sexta pars: v. Laym., S. Alph. l. 3 n. 673 cum Sanchez, Soto, aliis.

Articulus II.

De obligationibus clericorum in particulari.

§ 1.

De speciali obligatione Episcoporum.

Opusculum omni laude superius hac de re tractans habes S. Gregorii 642 Magni „*De cura pastoralis*“, ex scriptis S. Caroli Borromaei *Acta ecclesiae Mediol.* et *Pastorum instructiones*; brevi compendio obligationes comprehendit S. Alph. H. Ap. tr. 7 n. 47—66; praeterea cfr. Lucidi *de visit. limin. Apost.*, et Zitelli *apparatus juris ecclesiastici* pag. 76 sqq.

Obligationes speciales Episcoporum hae praecipuae sunt:

I. Residentia jure ecclesiastico et aliqua ratione divino praecipitur, Trid. sess. 23 cap. 1 *de ref.*, nisi forte necessitas aut evidens Ecclesiae utilitas, maxime obedientia erga Rom. Pontif., aliud exigat. Cf. Ben. XIV. *de syn. dioec.* l. 7 c. 2 n. 4.

Nihilominus conceditur Episcopis, ut ex „*aequa*“ causa per 2—3 menses abesse possint: ut autem diutius sine culpa absint, requiritur *gravis* causa, eaque, nisi evidens et urgens sit, a S. Sede approbata. Nimirum antea approbatio aut S. Sedis pro Cardinalibus Romanae Ecclesiae, aut metropolitani Praesulis pro suffraganeis, aut antiquioris suffraganei pro metropolitano vel aliis suffraganeis in illius absentia sufficiebat; nunc ex Bulla Bened. XIV. semper recursus ad Summum Pontificem requiritur: v. Scavini n. 482, 6.

Qui autem contra hanc legem delinquit, non facit fructus suos, sed restituere debet. Quantitas restituenda non ea est, ut pro residentia annua omnes reditus annui computari debeant, sed pars; atque ex ea pro rata indebitae absentiae sine ullo iudicis interventu restitutio debita est (Trid. sess. 23 c. 1). Sed judiciali criminis declaratione *insuper* majorem poenam „*ipso facto incurrendam*“ reus subit, ita ut suae ecclesiae vel pauperibus *loci* applicare debeat mediam partem fructuum, quos fecerat suos, si per totum annum abfuit, quartam, si per sex menses abfuit, nimirum tres alios menses ultra tres permissos: v. Trid. sess. 6 c. 1 *de ref.* et Ben. XIV. „*Ad universa*“; cf. Craisson n. 894, Lucidi l. c. vol. I. cap. 2.

II. Visitatio dioecesis (cf. Trid. sess. 24 c. 3 *de ref.*) sive per se ipsos, sive impedimento occurrente per visitatorem. Trid. quidem singulis saltem bienniis visitationem dioecesis praescribit: ubi autem nimis amplae sunt dioeceses, videtur nonnihil indulgendum; Episcopus autem alio modo fini visitationis provideat.

In visitatione praecipua cura esse debet, ut videatur:

1. qui sit status cleri, quum ab illius moribus et zelo reliquorum vita pendeat;

2. qui sit status morum in dioecesi, utrum scandala publica existant, utrum quaedam correctione indigeant, necne; Episcopus enim (*Hom. Ap. tr. 7. n. 63*) strictius, quam parochus, tenetur ad corripiendos subditos et ad occurrendum scandalis; quod ut facere possit, monet S. Alph., non solum a parochis et vicariis foraneis eum informationem petere debere, sed etiam ab aliis;

3. quaenam querelae a variis afferantur: quare id agere debet Episcopus, ut adiri facile possit, ne fideles a se repellat, sed quidquid exponere velint, libenter excipiat;

4. ut detur opportunitas recipiendi sacramentum confirmationis: vide, quae in tractando hoc sacramento dicta sunt n. 100.

III. Visitatio liminum Apostolorum, ut nimirum suo tempore referat apud S. Sedem de statu dioecesis: quae relatio, si adest legitimum impedimentum pro ipso Episcopo, fieri debet per procuratorem. Tempus praestitutum est pro diversa a S. Sede distantia diversum, sc. singulis 3, 4, 5, 10 annis. Vide fuse et exacte omnia, quae hoc munus spectant, apud Ben. XIV. *de syn. dioec.* l. 13 cap. 6, et egregium opus Lucidi supra laudatum, praecipue prout exstat *tertia* editione recusum et recentibus Constitutionibus RR. Pontificum auctum a J. Schneider, Romae 1883.

643 IV. Cura circa ordinandos. Quantam curam circa candidatos ordinum sacrorum, eorum educationem, morum inquisitionem etc. agi oporteat, non est, quod hic exponatur. Ausus non sum omnia illa referre, quae S. Alph. l. c. n. 47 sqq. dicit; verissimum est, hoc esse Episcoporum munus gravissimum, sanctissimos praesules, si in ulla re, in hac ipsa timuisse rationem, quam de ea Deo reddere debeant. — Cum quo munere cohaeret, ut invigiletur continuo confessariis, aliisque sacerdotibus curam animarum exercentibus, ut si quid corrigendum sit, corrigatur.

V. Etiam peculiaris cura impendenda est monialibus, ut observentur, quae de earum confessariis sapientissime a RR. Pontificibus constituta sunt, et ut in earum admissione plena libertas servetur etc.

VI. Praedicatio verbi divini est unum ex praecipuis officii Episcopi. Quamquam autem ipse per se non debet a praedicatione abstinere, tamen facilius hoc munus per alios exercere potest, quam parochus. Saltem ergo id agendum est, ut provideatur populo de instructione, maxime etiam rudibus et pueris, ut bene instituantur in doctrina christiana.

VII. Quae de obligatione orandi et Missam celebrandi pro populo dicenda sint, vide jam exposita in *„Sacrificio Missae“*.

§ 2.

De speciali obligatione parochorum.

Cf. de hac materia praeter opera modo ad § 1 laudata S. Alph. *H. Ap. l. c. n. 14—47*, Scavini tom. I. n. 490—518, Zitelli op. laud. pag. 177 sqq. Aliorum operum recensionem magna cura confectam habes apud Amberger *Pastoraltheologie* edit. 4 § 49—53.

I. Parochus tenetur ad residentiam, idque in domo parochiali ecclesiae propinqua (cf. Trid. sess. 23 cap. 1 *de ref.* atque S. C. C. decreta), eamque non otiosam.

II. Debet curam habere ecclesiae, ut et ipsa ecclesia atque sacra utensilia decore conserventur, et sacrae functiones consuetae celebrentur.

III. Debet pro parochia sua orare et diebus Dominicis et festis Sacrum pro populo suo applicare.

IV. Debet populum sibi commissum et sacramentis pascere, et doctrina christiana tum per catechizationem tum per conciones instruere, delinquentes corrigere, scandala, quantum potest, remove.

V. Debet maximam curam infirmorum habere, neque solum extremis sacramentis munire, sed etiam postea eos juvare, maxime in ipso vitae exitu.

VI. Debet instruere obstetrices et matres, ut in necessitate sciant baptismum rite conferre infantulis periclitantibus aut etiam foetibus abortivis.

Quoniam pleraque, quae hic notantur, fusius alibi suis locis tractantur seu tractata sunt, sufficit pauca majoris explicationis causa addidisse¹.

Explicatio. Ad I. 1. Absentia parochi conceditur ad duos menses in anno ex causa rationabili et licentia Episcopi: quam licentiam ut concedat, Episcopus debet se non difficilem praebere; sed requiritur insuper, ut parochus relinquat vicarium idoneum ab Episcopo approbatum.

¹ Parochi proprie dicti quidem in Foederatis Americae Statibus in paucis omnino regionibus inveniuntur: sunt tamen loco parochorum ii, qui vocantur missionarii rectores, a populo nomine „parish priest“ insigniuntur. Hi ergo quamquam tandem jure mutari sede possunt, non debent facile removeri vel transferri inviti, quum e contrario sacerdotes auxiliares ad nutum Episcopi amovibiles sint. — Officia sacerdotum quasi-parochorum vix distinguuntur ab iis, quae muneri proprii parochi inhaerent; applicandae Missae obligationem tamen non habent eandem.

In causa criminali etsi non requiratur idem processus judicialis, qui secundum canones in depositione parochi praescriptus est, tamen ne omnia Episcopi arbitratui nimis paterent, Leo XIII. instructione per S. Congr. de Prop. F. die 20. Julii 1878 datâ complura servanda accurate praescripsit, quo judicialis agendi modus *communis juris* similis evaderet. Archiv für kath. Kirchenrecht vol. 41 pag. 401 sqq. — Simile quid constitutum est pro Anglia, ubi fere eadem est sacerdotum missionariorum conditio. — Sed nunc post Concil. pl. Balt. III. fere ubique in Foed. St. Americae sept. jus obtinuit nova Instructio S. C. de Prop. F. „Cum magnopere“ anni 1884, abrogatâ illâ priore: cf. S. B. Smith *The New Procedure* apud Pustet 1887.

2. Ut autem ultra duos menses absentia concedi possit, requiritur causa *gravis*: attamen si causa est evidenter justa eturgens, si relictus est vicarius, S. Alph. censet, parochum incusari non posse, si, misso nuntio ad Episcopum, proficiscatur ante licentiam acceptam.

3. Infra hebdomadam ex rationabili causa recedere (modo ne occurrat dies festus de praecepto), relicto vicario idoneo, non censetur illicitum ex se, etsi licentia Episcopi petita non sit: verum jus est Episcopo id statuendi etiam sub gravi, ut nemini liceat sine licentiâ acceptâ (aut si negotium urgeat *petitâ*) recedere ultra triduum vel biduum: alias materia gravis, ut adsit, censetur extendi ad spatium 2—3 hebdomadarum, si vicarius idoneus adest: v. Const. Concil. Rom. an. 1725.

4. A mane usque ad vesperam abesse die feriato, modo ne quis ex parochianis graviter decumbat, et modo raro fiat in anno, etsi Superioris licentia quaesita non sit, non censuit prohibitum S. Congr. 8. Febr. 1747: v. Scavini t. 4. n. 100 g.

5. Qui ultra duos menses abest sine causa ab Episcopo probata, amittit fructus suos, seu potius *non facit fructus suos*, nimirum eos, qui respondent absentiae et residentiae seu exercitio munerum parochialium.

645 6. Residentia autem propterea praecipitur, ut officia parochialia exercentur, praecipue instructio populi per catechismum et conciones et sacramentorum administratio. Quare qui notabili tempore haec negligat, otiose residere dicitur, neque fructus suos facit: v. Bened. XIV. Constit. „Grave“ d. d. 15. Aug. 1741.

7. Parochum tempore contagiosi morbi parochiam relinquere non posse, jam alibi agentes de sacramentis diximus, hoc vol. n. 36 sqq.

Quae n. II. et III. statuuntur, in tractatu de Eucharistia satis explicata habes.

Ad IV. 1. Relate ad concionandum grave peccatum censetur, si parochus notabiliter ultra mensem (v. g. per duos menses) continue omittat concionari, aut si notabiliter ultra tres menses discontinuos in anno. Imo puto pro diversis regionibus facilius etiam ratione scandali graviter peccari posse: nam per se praecipitur, ut saltem diebus Dominicis et festis sermo ad populum habeatur.

2. Modus concionandi debet esse captui populi accommodatus: quare praecipue intendere debet parochus ad instructionem christianam; vide Trid. l. c.

3. Materiam autem, in quam maxime intendat, discere licet a S. Alph. H. Ap. tract. 7 n. 35—44. Nimirum summopere commendat:

1) necessitatem orationis seu petitionis a Deo, praecipue tempore tentationis;

2) instruat bene homines circa necessaria ad sacramentum poenitentiae;

3) edoceat actum perfectae contritionis, atque id urgeat maxime, ut eliciant statim post infelicem lapsum, ne peccata peccatis cumulentur;

4) inculcet necessitatem evitandi occasionem peccandi, tabernas, familiaritates...; atque stimulet conscientiam parentum, ut in filios invigilent, a teneris annis eos adducendo ad pietatem et supprimendo pravas inclinationes, avertendo pericula et occasiones;

5) doceat modum frequenter eliciendi actus virtutum theologiarum et bonam intentionem; atque hortetur ad instituendas diligenter preces ma-

tutinas et vespertinas: si vero animas nobiliores et capaciores invenit, eas instruat in aliqua meditatione;

6) commendat maxime sacrificium Missae, devotionem SS. Sacramenti, passionis Dominicæ, SS. Cordis, Beatae Mariae Virginis.

4. Si qui autem sunt in parochia, qui ad ecclesiam accedere nequeant: eos adire debet, aut saltem per alios idoneos *instruendos curare*, ut post Laer. (lib. 2 n. 174 et l. 3 p. 1 n. 747) S. Alph. l. c. n. 35 omnino monet, neque grave incommodum praetexere potest parochus, ut hanc *gravem* obligationem negligat.

5. Gravis omnino obligatio etiam est curandi, ut instruantur pueri⁶⁴⁶ et puellae post annos discretionis, atque ad confessionem praeparentur et admittantur. Gravissimum enim abusum esse, jam vol. I. n. 1203 dixi, si parochus illos remittat usque ad annum 10—14, quo ad primam Communionem eos praeparaturus est. Nam confessio institui debet, quum primum periculum fuerit, ne forte pueri peccaverint et in peccato permaneant: quod sane non raro ante septennium, imo aliquando multo ante sexennium accidit.

6. Quoad corrigendos parochianos et removenda scandala regulae quidem prudentiae opus est adhibeantur, sicut in qualibet correctione fraterna et paterna; at quum correctionis obligatio privatum hominem non ita facile sub gravi teneat, parochum multo facilius adstringit, modo prudens spes fructus adsit. Neque propter grave incommodum, quod subire debeat, parochus ab officio suo excusatur. — Multo magis cum gravi vel etiam supremo periculo avertere debet spiritualem parochiae ruinam, si qua per seductionem, pravae doctrinae disseminationem etc. impendeat. — Quo melius curam suis subditis adhibeat, plurimum conducit, interdum missiones, quas vocant, instituendas curare.

Ad V. 1. Relate ad visitationem infirmorum etiam recentius⁶⁴⁷ decretum est, ut servetur praescriptum Ritualis Romani. Quod parochus injungit, ut, quantum fieri possit, assistat etiam moribundo in vitae exitu, atque propterea domesticos moneat, ut se vocent, si videatur finis vitae instare, quamquam aegrotus sacramentis omnibus jam rite munitus sit. Ratio autem manifesta est, quia in fine vitae et periculum peccandi gravius est propter inimici insidias, et damnum irreparabile.

2. Quae obligatio utrum gravis an levis sit, non potest una generali regula definiri. Nam si de homine peccatis assueto agitur, nemo non videt, esse, etsi grave incommodum subiri debeat, gravem obligationem, ab eo periculum aeterni interitus non leve omni modo depellere; multo minorem esse obligationem, si agatur de moribundo pio, quem non amplius peccaturum esse, moraliter certum sit.

3. Imo si periculum notabile pro aegroto non adsit, causas parochum excusantes adesse posse, S. C. noluit negare; at hoc negotium ex magna parte conscientiae parochi tandem visa est committere, utrum sc. censeret causam adeo gravem esse, ut putaret, se ad illam moribundi assistentiam non teneri, an secus.

4. Ceterum, si ita est, ut parochus non possit assistere, eo minus omittere debet — quod etiam alias summi momenti est — ut ad-moneat aegrotum atque unum ex assistentibus, hominem fidum et pium, ut saepius eliciatur actus perfectae caritatis et contritionis. Quare methodum id faciendi apprime doceat aegrotum et eum, qui aegrotum curat. Ab hoc enim aeterna salus multorum pendere potest; aeternae gloriae *augmentum* multum ex eo dependere, est certissimum (cf. resp. S. C. C. 23. Martii 1879).

Ad VI. Quum causa baptizandi infantes gravissima sit, quando vita illorum periclitatur, non est, cur multa verba hac de re faciam. Nota verba S. Alph. *H. Ap.* l. c. n. 45: „Tenetur diligenter examinare obstetrices, si (num) ipsae sciant, quod ipsas oportet scire ad conferendum baptismum in casu necessitatis“. Cf. Scav. t. 3 n. 83 et ea, quae supra attuli *de baptismo* n. 73 sqq. — Addam, monendos etiam esse *medicos*, quum hodie quam plurimae matres nobiliores medici ope loco obstetricis utantur, neque desint inter ipsos medicos catholicos, qui foetus abortivos baptizandi curam habeant vix ullam. Cf. Capellmann *Medica pastoralis* cap. „baptismus“.

Ceterum, ut in ea, quae ad n. V et VI notavi, parochus sedulo incumbat, non solum officii suscepti ratio et caritatis erga proximum obligatio postulat, sed ipsa caritas sui ipsius. Quo enim meliore modo et securiore parochus efficere potest, ut sibi faciat amicos in coelis? Quot animas salvaverit, tot intercessores apud Deum habebit, qui in periculis ipsum protegant, atque maxime in fine vitae potenti patrocinio finalem perseverantiam atque coelestis gloriae assecutionem implorent¹.

¹ Ex parochi officiis quasi fluunt jura quaedam et facultates, quae parochi competunt. Haec quidem exponere et demonstrare juris canonici est. Pro majore autem commode lectoris praecipua hic subjicio, contracta ex Bouix *de parochi* parte IV, et Craisson *manuale* n. 1288—1514.

Distingui possunt 1) *jura stricte dicta*, quae facultatem excludendi alios continent, ita ut alii in iis rebus licentiam parochi (vel pro re nata Episcopi) indigeant; et 2) *jura minus stricta*, quae facultates et functiones sunt parochis quidem propriae, non ita tamen, ut alios ab iis excludere possint.

Ad Ium genus pertinent:

1. Jus eligendi sibi sacerdotem auxiliarem seu vicarium, si propter numerosiorem populum eo indiget: (non vero eligendi eos qui in officium stabile capellaniae etc. canonice erectae instituantur, neque eligendi vicarii, qui in locum vel adjutorium parochi ex infirmitate senio aliisve causis muneris sui impari iudicio Episcopi necessarius sit.) De idoneitate vicarii, Episcopus quidem debet recognoscere; atque si non idoneus repertus sit, parochus autem tempore sibi praefinito alium eligere neglexerit, Episcopus vicarium, si parochiae populo necessarius est, destinare et eligere potest.

2. Jus administrandi bona tum sui beneficii, tum suae ecclesiae sub dependentia ab Episcopo: verum quoad alienationem, imo diuturniorem locationem, vel ipsius Episcopi potestas valde restricta est. — Pro rerum autem adjunctis causarumque gravitate ecclesiae honorum administratio ab Episcopo etiam laicis committi potest; cui dispositioni parochus tum acquiescere debet.

3. Jus solemniter baptizandi eos, qui in parochia domicilium habent, sive infantes, sive adultos qui ad fidem convertuntur.

§ 3.

De obligatione speciali Canonicorum.

Cf. S. Alph. *in dec.* (l. 3) n. 675 et *de stat. partic.* (l. 4) n. 129—132; Scavini t. I. n. 485—488, 653, t. IV. n. 77; Lucidi et Zitelli ll. cc.

I. Residere debent*. Attamen

648

1. Permittitur eis absentia trium mensium ex causa non gravi, non postulata licentiâ, nisi forte *extra dioecesim* abire voluerint (v. S. C. Conc. anno 1626, Scavini IV. l. c.), neque factâ alterius substitutione. Verum

4. Jus conferendi infirmis S. Viaticum et Extr. unctionem (nisi urgeat necessitas), atque parochianis simpliciter sumptis Communionem paschalem. — Similiter jus retinendi clavem tabernaculi et rerum quae ad sacramenta spectant.

5. Jus assistendi matrimonio suorum parochianorum, atque solemnem benedictionis matrimonii dandae.

6. Jus benedicendi solemniter campos et peragendi adjurationem animalium: atque etiam benedicendi domos Sabbato Sancto. Ceteroquin privatim benedicere campos, naves et similia cuilibet sacerdoti licebit „de licentia Episcopi“: Gardell. n. 3124.

7. Jus ad certas oblationes fidelium, sive quae re ipsa liberaliter fiunt, sive quae ab Ordinario determinari et imponi possunt congruâ parochi sustentatione aliter deficiente. — Quatenus vero ex iis, quae occasione sacrarum functionum a fidelibus dantur, parochi obveniant, etsi alius sacerdos functiones fecerit, accuratius ex lege vel consuetudine loci decernendum est.

8. In funeribus parochianorum jura quaedam sive honoris, ut deferre stolam, deducere corpus defuncti e domo ad ecclesiam in qua exsequiae peragenda sint, sive emolumentum temporalis parochi reservantur; atque ita, ut parochi quaedam cedi debeant, etsi defunctus forte alibi quam in ecclesia parochiali vel coemeterio communi sibi exsequias et sepulturam elegerit. Accuratiora vide apud canonistas.

Ad 2um genus pertinent:

9. Jurisdictio fori sacramentalis in ea civitate seu eo oppido, ubi parochia sita est, idque jure communi; imo in ipsos parochianos ubique etiam extra dioecesim jurisdictionem sacramentalis fori exercere potest.

10. Facultas ex justa causa cum parochianis singillatim dispensandi in praeepto jejunii vel abstinentiae; atque etiam in praeepto dierum festorum sive quoad Missam audiendam, sive quoad requiem ab opere servili: ita ex consuetudine potestatem parochi interpretari licet.

11. Quam plurima habes puncta, quae in controversiis et litibus circa jura parochorum, confraternitatum etc. decreto U. et O. d. d. 10. Dec. 1703 decisa sunt circa quasdam functiones sacras; ex his notari merentur sequentes, quae exhibentur ut functiones parochiales, non ita tamen, ut *ex se* de juribus mere parochialibus sint:

Benedictio fontis baptismalis, benedictio puerperarum, Missa solemniter fer. V. in Coena Domini aliaque functiones hebdomadae sanctae, benedictio candelarum, cinerum, palmarum, ignis etc. (Gardell. n. 3670.)

12. Attamen parochus non solum nequit se opponere regularibus, quominus in ecclesiis suis sacras functiones peragant; sed neque prohibere potest, quominus in ecclesiis vel oratoriis separatis confraternitatum congregationes, conciones, aliaque functiones sacrae confraternitatum habeantur, modo ne impediatur officia parochialia.

* Haec obligatio, ut patet, non obligat, ubi propter penuriam sacerdotum canonici extra urbem episcopalem curam animarum exercent neque pro canonicatu beneficio ecclesiastico fruuntur, ut in Anglia: nam ibi ecclesiasticum quidem honorem et munus consiliariorum Episcopi habent, obligationes vero, quae cum *beneficio* ecclesiastico conjunguntur, non habent.

non tot simul abesse licet, ut chorus tollatur, nec absentiam incidere in tempora solemniora.

2. Si diutius abfuerunt, exceptâ gravi causâ per licentiam Superioris approbata, amittunt pro rata fructus suos ipso facto (Trid. sess. 24 c. 12 *de ref.*), ita tamen, ut non omnes fructus pro residentia computari opus sit, sed partem etiam pro privata divini officii recitatione; et insuper poena ferendae sententiae statuitur, ut priverentur primo anno, quo delinquant, dimidia parte, secundo anno omnibus fructibus, quos etiam ratione residentiae et praebendae fecerint suos.

3. Distributiones quotidianas non lucrantur iis diebus, quibus absunt, etiam legitima concessione usi: v. S. Alph. l. 4 n. 129 circa med.

II. Chorum habere ibique psallere debent sive cantare divinum officium, non submissee tantum orare¹.

Quodsi in choro solum *submissa voce* officium recitant, ita ut chori partem non faciant, amittunt saltem et partem fructuum beneficii et quotidianas distributiones (nisi forte quoad fructus beneficii tempus illud, quo consueverunt *submissa voce* recitare, computent inter tempus absentiae a Tridentino permissum, i. e. inter tres illos menses). Vide Constitutionem Ben. XIV. „*Quum super oblatas*“ et subseq. Breve „*Dilecte Fili*“ 19. Jan. 1748 — S. Alph. l. 3 n. 675.

III. Ad Missam conventualem tenentur, nimirum 1) assistere quotidie debent, 2) eam, si ipsi non canunt, per vices celebrandam curare debent, i. e. canendam, etiam soluto stipendio, atque applicandam pro fundatoribus et benefactoribus in genere.

IV. Assistere debent Episcopo solemniter Pontificalia exercenti.

V. Tandem vacante Sede debent Vicarium Capitularem intra octo dies eligere, ad quem totum jurisdictionis exercitium transit.

Per se sunt consiliarii Episcopi: quorum consilium Episcopus in certis rebus audire debet, sequi tamen non semper; quibus in rebus consilium, in quibus consensus capituli requiratur, vide Phillips *Lehrbuch des Kirchenr.* § 159. Alicubi tamen consuetudo majora jura sive Capitulo sive Episcopo contulit: v. Ben. XIV. *de syn. dioec.* l. 13 c. 1, Phillips l. c., Zitelli pag. 148 sqq.

649 Relate ad absentiam ejusque causas aliqua notanda sunt.

A. Neque fructus beneficii neque quotidianas distributiones propter absentiam amittunt:

1. qui, injustam vexationem patientes, in carcere detinentur, vel in fuga: S. C. 17. Dec. 1815, Scavini tom. I. n. 653, Lucidi cap. 3 n. 66—68.
2. Aegroti, etsi debent proficisci in balnea (S. Alph. n. 130 II.), aut qui propter contagiosum morbum absunt (Scavini t. IV. n. 77 ex S. C. C. 9. Nov. 1630, Lucidi n. 54 sq.).
3. Caeci, aut senio confecti — non vero surdi tantum: v. ib. Scavini n. 77 h), Lucidi n. 62.

¹ In multis capitulis statuta capitularia a S. Sede approbata existunt, quae obligent ad solas parvas horas cum Missa conventuali et ad Vesperas cum Completorio in choro canendas vel recitandas: quare hac de re legitima relaxatio attendi debet. Cf. Craisson 2321.

4. Qui occupantur in servitio *ecclesiae* ob ejus utilitatem (non in Episcopi servitio), e. g. qui mittitur sive solus sive comitandi causa ad visitanda limina Apostol. et faciendam relationem status *ecclesiae*; qui mittitur ut canonicus, vel ut theologus ad concilium provinciale, legatus ad Summum Pontificem aut Principem ad tractandas res *ecclesiae*; Vicarius capitularis (non Vicarius generalis Episcopi: de quo infra): vide S. Alphons. n. 130 III., Lucidi n. 72 sqq., 84.
5. Poenitentiarius, si tempore officii divini confessiones excipit: Trid. sess. 24 c. 8; cf. Lucidi n. 77.
6. Canonicus theologus, qui tempore officii in templo concionatur, vel ibi coram populo lectionem Sacrae Scripturae habet: (non vero qui professor Sacrae Scripturae in scholis docet): S. Alph. n. 131 „*Sic pariter*“ coll. cum n. 132, Lucidi n. 91.
7. Dignitates et Canonici quilibet, qui auctoritate sive Apostolica sive Ordinarii inserviunt inquisitionibus et processibus in causis Servorum Dei et Beatorum; iis scilicet diebus, quibus in ea re occupati sunt, nedum fructus beneficii, sed ne ullas quidem distributiones quotidianas ordinarias vel extraordinarias, propter absentiam amittunt: ita decreta Ben. XIV. et Pii VII. declarando nunc omnino decrevit Leo XIII. die 27. Febr. 1887 (ex *Nouvelle Revue théol.* tom. 19 p. 270).
- B. Quotidianas distributiones amittunt, non amittunt fructus beneficii, quando propter impedimentum choro non intersunt:
 1. Qui utuntur privilegio trium mensium absentiae.
 2. Examinatores synodales impediti: Lucidi n. 94.
 3. Deputati ad visitandas *ecclesias*, vel ad comitandum Episcopum in visitatione, aut ad aliud praestandum juvamen in officio Episcopi: v. Lucidi n. 82 et 84.
 4. Fungentes officio Vicarii generalis: Lucidi n. 94.
 5. Occupati in quibusdam officiis pro seminario (aliqui putant, eos nec distributiones quotidianas amittere).
 6. Lectores Sacrae Scripturae — num vero ad lectores aliarum *ecclesiasticarum* disciplinarum id extendi possit, consulenda est Sancta Sedes.
 7. Studentes theologiae vel *ecclesiasticis* disciplinis in scholis publicis cum licentia Episcopi: at Innoc. XII. decrevit, ne haec licentia ultra triennium detur, neve iis, qui vicesimum quintum aetatis annum jam absolverint.
 8. Si quid ulterius conceditur, id vi particularis privilegii, vel legitimae consuetudinis habeatur oportet; cf. Scavini I. n. 654.

Articulus III.

De privilegiis clericorum.

§ 1.

De privilegiis clericorum communibus.

Duplex nominatur privilegium clericorum, fori et canonis, quod explicari debet.

I. Privilegium fori personale in eo consistit, quod personae *ecclesiasticae* a potestate et jurisdictione laicali per se exemptae sunt, ita